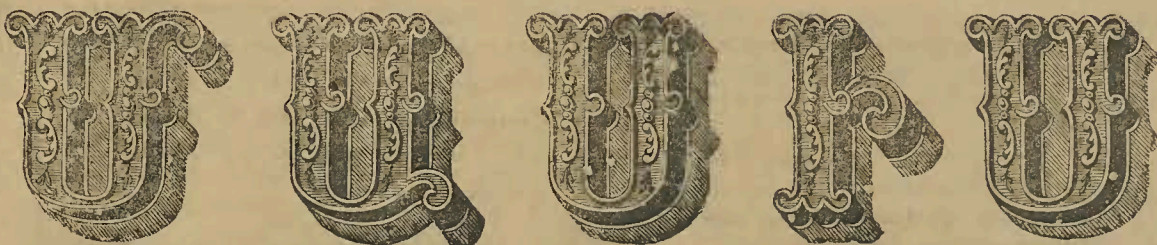

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան դիմելի Գործընթացի 8 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 10 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 4 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 3 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 3 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 3 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 3 Մլն.
Վերականգնելի Գործընթացի 3 Մլն.

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՍՆՈՒԼԻ 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Օսմանեան իշխանութեան Ժողովոյ նիստերը ներկայ պարագայից նկատմամբ քանի կերթան կարեւորութիւն կառնուէն Հայկական երեսփոխաններէն Նափի Եփէնտին և Այսթընի գաւառին երեսփոխան Եփէնտինի Սահման Եփէնտինի ներկայացած հարցադրմանը պատասխանելու համար շարժած օրը պատերազմական դժուար շախմատի թուով փաշան և ժողովին դժուար նախարար Սայիտ փաշան և բնութիւնական ժողովոյ ներկայացան: Նստին սկիզբը նախորդ ատենագրութեանը կարգադրութեամբ ընդունուեցաւ: Եփէնտինի երեսփոխաններէն Սահման Եփէնտին ժողովոյն ուշադրութիւնն հրաւիրեց ստորագրութեան Պարագայի դժուար միջամտելուն, և վեց սեղանաւորաց թղթագրութեամբ ծախած ըլլալու ամբաստանութեամբ ձերբակալուելով յիսունական Օսմանեան ոսկի տուգանաց և վեց ամիս բանտարկութեան դատաւարութեամբ ըլլալուն վերջաց: Սահման Եփէնտին պահանջեց որ բանտարկեալներն արձակին: Հայկական երեսփոխաններէն խաբաճեան Մանուկ Եփէնտին ալ այս խնդրոյն վրայ դիտողութիւն ընելով՝ յարեց թէ սեղանաւոր Պ. Չարիֆի թղթագրութեամբ կը վաճառէ, և երկուսից նախարար Եփէնտին փաշայէն՝ որ իբր երեսփոխան ժողովին ներկայ էր՝ բացատրութիւն խնդրեց թէ արդեօք երկուսից տեղի նախարարութիւնը Պ. Չարիֆի հետ պայմանագրութեամբ մ'ունի՞ր թղթագրութեամբ վաճառելու համար: Եփէնտին փաշան պատասխանեց թէ դառն ձերբակալեցն ու Ամերիկայէն դընւած զինուոր փոխարէնը վճարելու համար շարունակ ստակի պէտք ունենալով, երբեմն երեք հարիւր հազար ոսկիի թղթագրութեամբ հրապարակին վերջաց վաճառել: Հարկ կըլլար: Քանի մ'անգամ Պ. Չարիֆիէն փոխառութիւն եղաւ, յետոյ պայմանագրութիւն կնքուելով թղթագրութեամբ ցաւ իրեն, բայց երեք ամիս վերջը պիտի վաճառէր, այս պայմանագրութեանը վեց ամիս ալ երկարած գելու հարկ տեսնուեցաւ: Սիւս կողմանէ Եփէնտին փոխառութիւնը չկրցաւ կատարել, և նորէն թղթագրութեամբ հանել հարկ եղաւ: Այսինքն Յոսէֆ Եփէնտին զիտողութիւն ըրաւ թէ անցեալ տարի թղթագրութեան բարձրան համար օրէնք մ'ընդունւած էր՝ Կ. Պոլսոյ անշարժ ստացւածոց տուրքն և Այսթընի գաւառին տասնորոշներն այս նպատակին յատկացնելով, ուստի այն օրինաց դժուարութեան մասին բացատրութիւն պահանջեց: Երկուսից նախարարը

պատասխանեց թէ դանձուն պիտոյ՝ ըր շանաւոր վեց միլիոն թղթագրութեամբ հանուած էր, և այս պարագայից մէջ ծիծաղելի և անօգուտ կըլլար թղթագրութեամբ բաժնակալութեանը ժողովը նկատելով որ բանտարկեալ սեղանաւորաց խնդիրն անձնական իրաւանց կը վերաբերէր, որոյ վճիռը դատարանաց կըլնայ, և թէ այս մասին ժողովոյն խնդրագիրներ կայացած չէր, որոշեց օրակարգին անցնել:

Հայկական երեսփոխան Նափի Եփէնտին իւր հարցադրութեամբ բացատրելով ըստ թէ Բ. Գուռն որոշած էր Ս. ժողովու Ռուսաց ժողովրդի ժողովին պաշարման ենթարկել: Այսու ամենայնիւ Ռուսաց նաւերն անցեալները Ս. ժողովու մէջ շինելու ամբարձր ծեցին և Օսմանեան նաւերը բռնելով տարին, մայրաքաղաքի իսկ սարսափ պատճառով: Գուռն մէկ երկու շաբաթ առաջ ալ Օսմանեան Մէրսին շոգենաւը մէջի զինուորաց հետ Ռուսաց ձեռքն անցաւ: Մէրսինի առաջին նաւապետը Դաղմատացի, այսինքն Սլավ էր, երկրորդը Ռուս: Նափի Եփէնտին յարեց թէ նաւատորմն ամենակատարեալ վիճակի մէջ գնելու համար միլիոններ ծախք եղած էր, սակայն ներկայ պատերազմին մէջ նաւատորմին սպասուած ծառայութիւնը չկրցաւ տեսնուել: Եթէ անկարելի էր ժողովին պաշարում ընել, ամեն ինչ հրատարակել զայն և Երուսաղէմը առջև ծաղրելի ըլլալը յօդուցին դժուար նախարար Սայիտ փաշան պատասխանեց թէ շատ բաներ կային զորս չէր կրնար հրապարակաւ խօսիլ: Պատմութեան միջոց Ս. թղթագրութեամբ ժողովը մը պահպանելու համար տանելիու զրահու որ նաւանաւակներ էր: Ամեն ժողովին պաշարմանց մէջ կրնային այսպիսի գէպքեր պատահիլ: Երկուսից դժուար պաշտօնատունը գիշեր ցերեկ կաշխատի և պէտք եղած զգուշութիւններն ի դժուար դրած է: Նախարարը նաւատորմին ըրած ծառայութիւններն յիշելով ըսաւ որ եթէ նաւատորմը չլլար և Ս. ժողովը բոլորովին Ռուսաց ձեռքը ըլլար, թշնամին ուրիշ կերպիւ ահարկու պիտի ըլլար: Իսկ նաւապետաց Սլավ կամ Ռուս ըլլալուն դալով, նախարարը ծանոց թէ ինչ իւր բաղմունքի զրահմանց մէջ չէր կրնար նաւապետները մի սու մի ձանջել, այս խնդիրը շոգենաւ ուց վերաւանդութեան կըլնար: Այս բացատրութեամբ կերպիւ իրեն հազարէ հարցադրման գլխաւոր կէտերն, որ պէս զի ինքն ալ զրոյ պատասխան տայ: Այս առաջարկութիւնն ընդուն

ւեցաւ: Իսկ պատերազմական դժուար նախարար Բեուֆ փաշային երբեք հարցադրման պատասխանն հրապարակաւ տալ արժան չդատուէր: Նախարարը որոշուեցաւ յատուկ յանձնաժողով մը մէջ ընել: Այս կարեւոր նիստն այսպէս վերջացաւ: Սահման երեսփոխանական ժողովին այս պիտի անպատահութեան ցոյցերուն պատճառաւ կըսուէր թէ նախարարներէն ոմանք հրաժարական տուէր են: Բարձր. Տամատ Մահմուտ փաշային հրաժարականը չէ ընդունուէր: Վեհ. Սուլթանէն, թէ և Պատիւթէ իրեն թէ ընդունուէր է: Այսպէս ահա թուրքիա ալ խորհրդարանական դրութեան ներքեւ նախարարական տաղանայ մը կունենայ:

Տէրութեանց բանակցութիւններէն տակաւին վճռական արդիւնք մը չկայ: Կարծողներ կային և տակաւին կան թէ Անգղիա պիտի միջամտէ, բայց ահա Անգղիոյ գաղութականութեան նախարարն այստարակաւ թէ Անգղիա միջնորդութիւն կամ միջամտութիւն ըրած չէ, միայն հաշտութեան առաջարկութիւններ ներկայած է: Այսու ամենայնիւ Ս. թղթագրութեան խնդրոց վերջնական որոշման միջոցին Անգղիա ալ վճռական ձայն ունի, միայն թէ չկայ Անգղիայի մը որ Իբրքի պատերազմին կրկնութիւնը բաղձալու չափ յիմար ըլլայ կըսէ: Գերմանիոյ կայսրն յունկար Աին օրը նոր տարւոյն առթիւ պատգաւաւորութիւն մ'ընդունելով ըսաւ թէ « Կը յուսայ որ պատերազմն աւելի չընդարձակիր և հաշտութիւնը կարծուած է: Եւ իսկ զորավարներն ընդունելով յայտարարեց թէ չգիտեր որ 1878 տարւոյն մէջ ինչ գէպքեր պիտի պատահին: Ռուսաց կայսրն ալ Բեղ-Բաշուրի մէջ պատերազմական դժուար նախարարին միջոցաւ ներկայացեալ զգուշարկներն ընդունելով ըսաւ: « Զիս պարտաւորեցին պատերազմը Պալքաններէն անգլիս տանելու: Իսկ արտաքին գործոց պաշտօնատան կողմէն Կորչաքոֆ իշխանին միջոցաւ ներկայացեալ անձանց պատասխանելով յայտարարեց թէ « Երուսաղէմ փառահալութեամբ նկատեց Ռուսիոյ զինուորական գործողութիւնները: Միայն Անգղիա կերել թէ ճշուն մ'ընենք իւր զէ Ռուսաց ազատ շարժման վրայ: Ռուսիա բնաւ միջամտութիւն չընդունիր, և այս նպատակաւ զինեալ է: Այս զանազան յայտարարութիւնները տակաւին հաշտութեան յայտարարութեան արտաւանդութեանը կըլնար: Երբեք թէ Անգղիա Ռուսիոյ հարցուցեր է զինադադար մը պայմանները: Սակայն Ռուսիա պատասխանել է թէ պէտք է որ այս խնդիրն երկու պատերազմի տէրու

թեանց զինուորական հրամանատարաց մէջ բանակցութեան առարկայ ըլլայ: Մայրաքաղաքիս օտար գետպանները կը յորդորեն եղեր Բ. Գուռն որ զինադադար խնդրէ, ծանուցանելով թէ անկէ չկրնար բնաւ մնալ մը գալ իրեն:

Մէկ երկու օրէ ի վեր պաշտօնական կարեւոր հեռագիր հրատարակուած չէր պատերազմական դժուարութեանց վրայ: Կարնոյ Տէֆթէր տարը կը հեռագրէ թէ Ռուսաց երկու փաշա հետեւին և հարիւր յիսունի չափ հեծելազօրն ինձա գիւղն երթալով հեռագրական տանին չափ սիւս կոտորէր էին: Գափուտան Մէհմետ փաշան ութ փաշա զօրօք Ռուսաց յետս նահանջման գիծը կտրէր լով դանձը ի փախուտ դարձուցեր է: Եւ Տէֆթէր փաշան միջոցաւ ինչչ. Հատան Գալէի կողմերը գնացեր է, բայց գիշերը նամակ մ'ընդունելով ինձա դարձեր է: Կարնոյ կուսակալի փոխանորդ Սահման իրզէթ փաշան կը հեռագրէ թէ քաղաքագահ զօրաց կազմութեան համար զրկուած հրամանագրերը կարգադրուէր են ի ներկայութեան գաւառին երեւերաց և հոգեւոր գլխոց, և թէ քաղաքացոց զինուորութեան տարիքին մէջ զըտնուող անձանց ցուցակը պատրաստուելով գործադրութեանը պիտի սկսուի:

Վերջին թղթագրութեամբ եւրոպական լրագրաց մէջ հետեւեալ լուրերը կը կարդանք:

Բեղ-Բաշուրիէն դեկտ. 24 թուով հետեւեալը կը գրեն:

Զինուորական պատրաստութեանց մէջ մեծ փութաշունութիւն կը տեսնարուի: Վեց նոր զօրաբանակ կազմուելու վրայ են: Ուղղմութեանց և մեծամեծ թնդանօթաց փոխադրութիւնն անընդհատ կը շարունակի, և զարմանալի բան, մեր զինուորական ակումբներուն մէջ ասկէ առաջ յաճախ նշմարուած խաղաղութեան փափաքն այլ ևս չտեսնուիր:

Տաղատանի ապստամբութեան դըլուխ իմաստը ինչ ինչ պէս իւր երկու օրուոց հետ ի մահ գատապարտեցաւ: Իսկ երրորդ օրը ինչ պատերազմի մէջ տուած վերքէն մեռաւ:

Վիեննայի Բրէս լրագրին տուած տեղեկութեան նայելով՝ Աքոպէյէֆ զօրավարին զօրաբաժնին այս օրերս Տրայանոսի կիճը գրաւէր է:

Այս շարժումէն կերել թէ Ռուսը կրկին անգամ Պալքաններէն անցնել փորձելու դիտաւորութիւն ունին: Տարակոյս չկայ որ Նիքոլա Մեծ գուռնին ալ դիտաւորութիւնն այս է: Կը մնայ զիտաւորութիւնն այսու արկ լստութիւնն առաջ մ'անկարելի

չքննել այս գիտաւորութեան իրա-
կանաւորմը : Միւս կողմէ կը հաս-
կըցուի թէ իրայ ներկայ վիճակին
մէջ Ռուսը օգուտ քաղել կուզեն
ներկայ եղանակէն , որպէս զի ձեռ-
ները հալիլ չսկսած՝ բալկաններով
Պալքաններէն անցնին :

Պուրէշ 24 դեկտ .

Բուժանիւղ զօրքերը Պալքանները
չպիտի անցնին : Կառավարութիւնն
յիշեալ զօրաց բռնելիք դիրքերն
արդէն որոշեց հետեւեալ կերպիւ :

1. Երկու զօրաբաժին վիտինի
դէմ պիտի դործեն՝ Գալաֆաթ գլու-
նուող զօրաբաժինն հետ :

2. Այլ և այլ Բուժանիւղի զօրա-
բաժնէր Գանուրի աջ եղբրքին վը-
րայ դրաւեալ քաղաքները պիտի
պահպանեն , ինչպէս նաեւ Բէշիկ-
նու :

3. Օսմանեան դերի զօրաց ընկե-
րակցող Բուժանիւղի զօրաբաժինն
ալ Գանուրի ձախ եղբրն վրայ պիտի
սպառէ՝ Ենիկէյի և Գալարաշի մէջ
տեղը :

Բախուղա 25 դեկտ .

Գարատաղիք Անթիպիւրիէն ետ
կը քաջուին՝ Աւստրիական միջամու-
թենէ մը վախճարով :

Պոսնիւղ մէջ 37000 անկանոն զօրք
կան , որք պատրաստ են առաջին
նշանին Սերպիոյ երկիրը քաղելու :

Բեդրասպուրկ 26 դեկտ .

Կայսրը 20 օր հոս կենալէ ետեւ
Պուլրարիտ պիտի վերադառնայ , իւր
շուրջը դանուող անձանց յայտարա-
րեց թէ հաշտութիւնը Կ. Պոլիս պի-
տի կնքէ : Նոր զօրաբանակներ շար-
ժական վիճակի մէջ կը դրուին և ա-
հադին զօրութիւն Արեւելք պիտի
դրկուի այս ձմեռ :

Վիեննա 27 դեկտ .

Նուվէ Բրէս Լիպը լրագրերը կը
հաստատէ Լոնտրայէն ստացած այն
լուրը թէ անգլիացիք Կ. Պոլիսը գը-
րաւելու դիտաւորութիւն ունին , և
կը յայտարարէ թէ Անգլիոյ նախա-
րարաց խորհուրդը Բ. Դրան հետ հա-
մաձայնած է Ռուսիոյ զօրավարին
հրամանատարութեան ներքեւ 40000
մարդ զրկելու վրայ , երբոր Ռուսա-
կան զօրաբանակները Պալքաններն
անցնին : Այս զօրաց ետեւէն անմի-
ջապէս 80000 մարդ ալ Հնդկաստա-
նէն պիտի դրկուին , որք Պոսնիւղի
մէջ կը համախմբին Լոնտրայէն
Մարտիայի հրամանաց ներքեւ :

Հոս ուշագրութեամբ կը դիտեն
արեւմտեան դաշնակցութիւնը վե-
րակազմելու համար Անգլիոյ ըրած
ջանքն՝ որ մեծ աղբեցութիւն կրնայ
ունենալ Աւստրիոյ բռնելիք ապա-
դայ դրեց վրայ : Բայց կը վախճուի որ
Անգլիոյ զօրութեամբ շատ ուշ չըլլայ
և պարզ ցոյցի մը չփոխուի :

Խօսք կայ թէ Բ. Դրան կողմէ
Ռուսիոյ կառավարութեան զինուոր-
դարի առաջարկութիւն եղեր է՝
Բեդրասպուրի Անգլիական դեսպան
Լօրտ Լօքիթիւսի միջոցաւ :

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 3 յունի .

Սթանտարտ լրագրերը կըսէ թէ Անգ-
լիա չը պիտի ներէ որ Թուրքիա ջախջա-
խի , ոչ ալ Ռուսիոյ և Թուրքիոյ մէջ ա-
ռանձին դաշնակցութիւն մը կնքուի :

Ֆրոնկնյա 3 յունի .

Լամարմորա զօրավարն այսօր մեռաւ :

Փարիզ 3 յունի .

Պատերազմական դործոց նախարար
Պուէլ զօրավարին հրաժարման պրոյցը
սուս կը հանուի :

Կալիպթա 4 յունի .

2հիւսիք 13000 Մանաս ջարդեցին
Գալարի մէջ :

Լոնտրա 7 յունի .

Անգլիա արդեւ չի ներքեւ դրաւ Գար-
տիք շոգենաւն՝ որ Թուրքիոյ համար հը-
րացանի փամփուլտ բեւեցած էր :

Համ 7 յունի .
Վերթօր Էմմանուէլ թագաւորն հի-
ւանդացաւ կողացաւէ՝ որ մինչև թորքը
ծաւալեցաւ :

Փարիզ 7 յունի .

Թաղապետական ընտրութիւններն ե-
րէկ կատարուեցան բոլոր Գալիւի մէջ ,
և առ հասարակ հանրապետականը ընտ-
րուեցան :

Միտհաթ փաշան այսօր խորհրդակ-
ցութիւն մ'ունեցաւ արտաքին գործոց
նախարար Պ. Վատինիկովի հետ : Վաղը
Լոնտրա պիտի երթայ :

Լոնտրա 7 յունի .

Օսմ. Գօնա .	9 3/13
Փոլս .	1865 9 1/2
»	1869 9 1/8
»	1871 34
»	1872 15 1/4
»	1873 9 1/16
» Եզիպու .	34
Անգլ. Գօնա .	94 13/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ .

Բն մէլի բանակաց ընդհանուր
հրամանատարութիւնը պատերազմա-
կան գործոց նախարար Բեռք փա-
շային յանձնուեցաւ . իսկ Սիւլէյման
փաշան Թաթար Բազարճըզի զօրա-
բանակին հրամանատար անուանե-
ցաւ :

Շիրակայի զօրաբաժինն նախորդ
հրամանատար Ահմէտ Էփենդ փաշան
Արարիկապոլիս գումարեալ զօրաց
հրամանատար անուանեցաւ :

Կարնոյ բանակին նախորդ հրա-
մանատար Ղադի Ահմէտ Մուխթար
փաշան երէկ իրիկուն Կ. Պոլիս հա-
սաւ՝ Տրապիզոնի շոգենաւով :

Վեհ. Սուլթանն անցեալ շաբթու
Քամարլի կայսերական զօրաց իդ-
րատի քաջուելուն առթիւ անդրա-
ջի Պէյքըր փաշային 'ի գործ դրած
ճարտար ընդդիմութիւնը վարձատ-
րելու համար 35երկի աստիճան շնոր-
հեց անոր :

Կրսուի թէ թնդանթարանի վե-
րատեսուչ Տամատ Մահմուտ փաշա-
յէն զոտ՝ Մեծ-Էպարքոսն ալ հրա-
ժարական տուեր է , բայց Վեհ. Սուլ-
թանն երկուքին ալ հրաժարականը
չէ ընդունած :

Մահմուտի շոգենաւուց տնօրէ-
նութեան կողմէ հրատարակեալ պաշ-
տօնական տեղեկութենէ մը կը հաս-
կըցուի որ անցեալ շաբթու Սե ծո-
վու մէջ Ռուսաց ձեռքը դերի կնիւղ
Մէրսին յոգենաւին մէջ կային 810
Քանրորդ և անդէն Միւսթէֆափըզ
զօրականք , բայց 'ի նաւաստիներէն ,
330 հակ վաճառք , 449 կապոց զին-
ւորական կարասի և 216270 զրշի դը-
րամ :

Վեսմ. Ստեփան փաշա Ապանեան ,
որ ասիէց քանի մ'ամիս առաջ յա-
տուկ պաշտօնով մը վիեննա գնացած
էր , այս առաւօտ Կ. Պոլիս վերա-
դարձաւ :

Յունաց ծննդեան ճրագաւորյցին
շաբաթ օրը խաղիւղի յունաց եկե-
ղեցիէն՝ թաղին աղքատացն ածուխ
և դրամական ողորմութիւն բաժ-
նուելով , գոհութեամբ իմացանք թէ
յիշեալ եկեղեցին ներկայացող Հա-
յաղդի աղքատաց ալ առանց խըտ-
րութեան երկերիւր պարկ ածուխ և
մէկ մէկ 20 նոց թուղթ տրուեր է :

Մէհմուտ Զափուի .

Երուսաղիմ պաշտօնատան կողմէ
հրատարակեալ աղբ մը կը ծանու-
ցանէ թէ ներկայ տաքանապալիք ժա-
մանակին մէջ պատերազմական ծա-
խուց նպատակ մ'ըլլաւ համար աշ-
րութեան բոլոր հպատակներէն առ-
նուելիք ներքին փոխառութեան

կանոնադրին համեմատ՝ անշարժ ըս-
տացուածք ունեցող անձանցմէ ի-
րենց մէկ տարեկան կալուածական
արոց գումարին հաւասար տուրք
հաւաքելու ձեռնարկուած է : Ուստի
անոնք որ դեռ իրենց տուրքը չեն
վճարած , կը հրաւիրուին մինչև յա-
ռաջիկայ յունվար ամսոյ վերջն ան-
պատճառ վճարել :

Օսմանեան երեսփոխանական ժո-
ղովոյ անցեալ հինգշաբթի առուր
նիւտին նկատմամբ՝ մեր շաբաթ ա-
ռուր թերթով քանի մը տեղեկու-
թիւններ հրատարակած էինք՝ Մէհ-
մուայի Հափաթիս լրագրէն քաղե-
լով :

Մեր առած վերջին հաւաստի
տեղեկութեանց համեմատ՝ նոյն նիւ-
տին մէջ՝ ոչ մահմետական ժողո-
վրդեան զինուորութեան խնդիրը՝
վեհ. Սուլթանին մատուցանելի ու-
ղերձին խմբագրութեանն առթիւ՝
թէ և ոչ բոլորովին 'ի հիմանէ , սա-
կայն բաւական աղբու կերպիւ յու-
ղուեր է , որ բաւական դաղափար
մը կընծայէ Օսմ. խորհրդարանին
այս խնդրոյն նկատմամբ ունեցած
միտմանց վրայ , և իւր այն արժա-
նի է յիշատակութեան :

Երեսփ. ժողովոյ ուղերձն , որ
խմբագրուած էր յատկապէս կաղ-
մուած մասնաժողովոյ մը ձեռքը ,
շնորհակալօք կը յիշատակէր ոչ-
մահմետական ժողովրդաց քաղաքա-
յին զինուորութեան ընդունուին ,
և մասնաժողովը կառավարէր ստի-
պողականութիւն ընծայել անոր դո-
ժագրութեանը , և այս մտքը յա-
ւելուած մ'ըրեր էր ուղերձին մէջ :

Այս ստիպողականութեան առա-
ջարկը՝ խնդիրը գրեւեղով՝ վիճաբա-
նութիւն մ'արձարեց զինուորադը-
րութեան նկատմամբ , և զանազան
դիտողութիւններ տեղի ունեցան
այս մասին 'ի նպատակ և ընդգծմ : Մեր
Հայագիւր երեսփոխաններէն Գալադ-
եան էֆէնտին խօսք առնելով՝ խըմ-
բագիր մասնաժողովոյ առաջարկու-
թեան հակառակ ընդդիմաբանեց ,
անպատեհ գտնելով ստիպողականու-
թիւն ընծայել այս խնդրոյն , և այդ-
իմաստով ակնարկ մը յաւելուլ ու-
ղերձին մէջ : Գալադեան էֆէնտին
դիտել տուաւ գլխաւորապէս որ ոչ
մահմետական ժողովրդեան զինու-
րութեան սկզբունքն՝ որ իւր նոր
ինչ կը նկատուի , շատ հին , և Օսմ.
սահմանադրութեան հաստատութե-
նէն երկար տարիներ առաջ՝ 36 ի
կայսերական Խաֆիա հաստատուած
և հրատարակուած սկզբունք մ'է .
սակայն ըստ , այսպիսի կարեւոր
գործի մը պահանջած նախապատ-
րաստութիւնները չեն կատարուած
ժամանակին , և կառավարութիւնը
մինչև ցարդ զինուորութիւնն իւր
աշխարհիկ տեղը , ուղած կողմէն աշխ-
է և ուղած կողմէն շոգենաւ :
Չեմ ուզեր այժմ , յաւելցուց Գա-
լադեան էֆէնտին , հետաքննել այս
իրողութեան պատճառները : Այլ-
զայս կըսեմ միայն թէ զինուորութիւ-
նը՝ իրաւունք մը կ'ամ պարտաւո-
րութիւն մը եղած ըլլալուն վրայ ի-
րարմէ տարբեր շատ կարծիքներ
կան , և իմէ իւր պարտաւորու-
թիւն իսկ նկատուի , տակաւին ան-
ուրանայի է որ խնդիրը իրաւունքներ
կը բերէ իրեն հետ . փառաստօր և
անժխտելի իրաւունքներ , զորո չէ
կարելի անտես անցնել , պարտաւո-
րութիւնը միայն սահմանելով :

Յետոյ Գալադեան էֆէնտին քա-
ղաքային զինուորութեան ձեւին վը-
րայ խօսելով՝ զոյն ալ յանուն հա-
ւասարութեան կատարուած անտակ
մը բացատրութիւն նկատեց , դիտել

տալով որ զինուորական կանոնադ-
րին 1 և 2 դր. յօդ. անոնց տրամադ-
րութեան համաձայն՝ Թուրքիոյ մէջ
բնակող իսլամ ժողովուրդը պարտա-
ւորեալ է զինուորադրութեան՝ իւր
նիւտին , Բէտիֆ և Միւսթաֆիդ ,
և գաւառաւանակ իսլամ ժողովուրդն
օրինաց այս բացարձակ տրամադ-
րութեան ներքեւ գտնուելով՝ չըլը-
նար քաղաքային զինուոր ըլլալ . ուս-
տի , յարեց , կ'ամ պէտք էր ըսել
թէ այս քաղաքային զինուորութիւ-
նըն առհասարակ մայրաքաղաքին
Օսմանեան ժողովուրդոց , և գաւա-
ռաւանակ ոչ-մահմետական ժողովըր-
դոց յատկացեալ է միայն , և կ'ամ ,
եթէ ընդհանուր Օսմանցւոց համար
է անխտիր , այն ատեն պէտք է Միւս-
թաֆիդ անուանել , փոխանակ Միւ-
քիէ ըսելու : Վերջապէս այս ամեն
դիտողութիւններէն ետեւ՝ Գալադ-
եան էֆէնտին սա եղբակցուց թէ
այս տեսակ և ուրիշ զանազան պատ-
ճառներ կը հարկադրեն զինքը խընդ-
րոյն ստիպողականութիւն չտալ . այլ
բոլորովին թողուլ զայն իւր բնու-
թեան առանց բռնի մղում տալու :

Գալադեան էֆէնտին դիտողու-
թիւններն անօգուտ չեղան արդա-
րեւ , և խորհրդարանն ստիպողա-
կանութեան առաջարկին հանեց ու-
ղերձին մէջէն :

Այս առթիւ կը շնորհաւորենք
Գալադեան էֆէնտին երեսփոխանա-
կան ընտրութիւնն , և իւր արթնու-
ն ու խոհական հայրենասիրութեան
կը յուսանք որ Օսմ. խորհրդարանին
մէջ կարեւոր ծառայութիւններ կը
մատուցանէ երկրին և տէրութեան :

Կըսուի թէ Օսմ. երեսփոխանա-
կան ժողովոյ շաբաթ առուր նստին
մէջ յուզուած խնդրող վրայ եւրո-
պական լրագրաց զրկուած հեռագ-
րերը մերժուեր են մայրաքաղաքիս
հեռագրական տեսչութեան , և թէ
ասոր համար Երեսփ. ժողովոյ մէջ
հարցում պիտի ըլլայ :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	
ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ	
26 դեկտ. երկուշաբթի իրիկուն	9.32
27 դեկտ. երեքշաբթի առաւօտ	9.33
բացուեցաւ	40.
ժամ 6 ին	40.
Բուժիկի երկաթուղի	Ֆր. 27
Թղթաղբամ	Լր. 249

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պատրիարքական Արժ. փոխանորդ-
հայրն՝ Գարու Բէհհեաթի ֆէնիկեան
Աբրահամ էֆէնտին և քանի մ'եկե-
ղեցական և աշխարհական անձանց*
ուղեկցութեամբ երէկ Յունաց Պատ-
րիարքարանը գնաց 'ի շնորհաւորու-
թիւն Ենիկէյեան , և արժանաւայել
մեծարանօք ընդունուեցաւ :

ԹՂԹՈՒՅՈՒԹԻՒՆԷՐ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

... Խմբագիր Մասիս պատուական
լրագրոյ .

Մի քանի շաբաթ առաջ Աւետարեղի
միջոցաւ գիւղիս ներկայ յառաջագիմա-
կան վիճակին նկատմամբ հրատարակեալ
յօդուած մը կարգացնեք , ոչ թէ չափա-
զանց՝ այլ յարմարաւոր դոյնտաք նկա-
րողեալ զարդոցն արդի վիճակը , որոց
արժանի է արդարեւ գիւղիս հանրութիւնն :
Վասն զի նա՝ իւր անցեալ ժամանակաց
հետէ կրած աշխարհաճանալի արկածքն

* Գումգալուի Մայր եկեղեցւոյ Թաղ-
խորհրդոյ զբաղիւրն ալ առանձին կառքի
մը մէջ կուղեկցէր :

Այսպիսի նեղ ժամանակի մը մէջ դը-
րաղի մ'ուղեկցութեան համար կառքի
ստակ վճարելու ինչ հարկ կ'որ , մինչդեռ
Կեղր. սնուակն որ կըլլայ որ տասնոց
թուղթի մը նեղութիւն կը կըսէ :

Օ Ր Ա Յ Ո Յ Ց

ՊԵՐՁ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱՐ

1878

ԹԻՒՆԱԿԱՆԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Յօրհանալ յերեմիա քահանայէ Խասկիզի

ՊԵՐՁՈՒՆԱԿԱՆԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Օրացոյց պարզ ։
 Ազգային Հոգեւոր գլուխ և Ընդ-
 հանուր ժողով ։
 Ազգային վարչութեան Կրօնական
 և Գաղափարական ժողով ։
 Ազգային գանազան ժողովը ։ խոր-
 հուրդը և հոգաբարձութիւնը ։
 Սկիզբն Օսմանեան տէրութեան ։
 Օսմանեան կայսր և կայսերազունք ։
 Բարձրաստիճան նախարարք տէ-
 րութեան ։
 Հայազգի պաշտօնաւարք 'ի Բ-
 րուսի ։
 Թիւ մարդկան ընդ ամենայն երեսս
 երկրի ։
 Թիւ ազգիս Հայոց ։
 Արժէք դրամոց զանազան ազգաց ։
 Աղիւսակ դիւարի աւուր ամսամուտի ։
 Համեմատութիւն Եւրոպայի և Տաճ-
 կաստանի ժամաց և բազմոց ։
 Կը ծախուի բոլոր դրամաւորաց
 քով ։ պարզ 60 վարա, ընդարձակը
 3 զուրուշ ։

ԶԲՕՍԱՐԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Կ Ա Մ

Ն ՈՒՆԻՐ Կ Ա Ղ Ա Ն Դ Ի

Դրեց Փարսէիւ Նշան Կ. Պարսէիւ

Մանկանց մտքին ու որակին մի-
 անգամայն օգտակար հրահանգներով
 ու տեղեկութիւններով լի պատկե-
 րազարդ գեղեցիկ գրքով մ'է, զոր
 ամեն որդեւոր ծնող կը պարտի գը-
 նել և իւր զաւակաց տալ իբր նուէր
 կամ ընթերցարան ։

Կը գտնուի Զարդարեան դործա-
 րանք Սուլթան Համամ Թիւ 14, և
 ամեն Հայ գրաւորանոց քով ։

Քարտանով կազմեալին գինն է 400
 փրց, ողջ տալի մէջիւրից, իսկ ոսկեղո-
 ծինը, որոյ մէջ գունաւոր պատկեր
 մ'աւելի կայ, մէկ քարթ մէջիւրից ։

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵՂԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԲԱՐՁՐԱՊԵՏԿԵՐ

Տղայոց ընթերցանութեան յատ-
 կացեալ այս հանդէսը՝ որ ապիւթ թըղ-
 թոյ վրայ բազմաթիւ պատկերներով
 գեղեցիկ և վայելուչ պատկերներով
 'ի լոյս ընծայուած է, կը պարունակէ
 բարոյական հրահանգիչ և զուարճա-
 լի նիւթեր ։

Սոյն գործոյն տարեկան 24 թեր-
 թերք ամսորային կազմուած, կա-
 ղանդի նուէրի համար ամենէն յար-
 մար և պատուական առարկայ մ'ը-
 լալով, սոյն նպատակին ծառայեցնե-
 լու համար ալ գործոյն ստուարու-
 թեանը նայելով՝ գինը ամենայնին
 գումարի մը՝ այն է 1 ֆրանք 30 ան-
 դրին՝ կամ որ նոյն է 6 զրջ մէջիւրից
 դրամի իջած է, և կը ծախուի փարի-
 զու գրատունը և ամեն գրաւորանոց
 քով ։

ՁԱՄԱՆ ԵՒ ՓԱՌՆԱԿ Ա.

Գրեց Երեմիան Գարրիէլ Պատկանեան

Ընթերցատէր ազգայինք, որ ան-
 շուշտ ազգային տաղանդաւոր հեղի-
 նակին Սիւլվանը և այլ գործերը
 կը յիշեն, մեծ հաճութեամբ պիտի
 կարդան այս նոր գործը՝ որ գարձ-
 եալ մեր ազգային պատմութեան ան-
 նուած է ։

Կը ծախուի Ս. Գ. և Երազման
 գրատունը Նշան Դամի Ձիւնկիւրէր
 ճատտէսի թիւ 2, և ուրիշ գրաւո-
 ճատաց քով ։ Գին 1 ֆր. 30 ամսական

ՇԻՐԲԵԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈՂԵՆԱԿԱՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵԻՆԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1877 ԴԵՆՏԵՐԱՐԵՐ 1 ՀԻՆԴԱՐԹԻ ՕՐԵՆ ՍԿԱՆԱԼ

ՄԻՆՁԵՒ ԴԵՆՏԵՐԱՐԵՐ 31

ԲՈՍՓՈՐԵՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈՂԵՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ժ.Տ.	Ե-Բ-Գ-Ե-Դ-Ե-Դ-Ե-Դ	Թ.Ի-
2 25	Ենթակաշառնէն Մէլապոլիս. Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, Բ. և Ս. Գալաթի Մէլապոլիս. Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ) ։	32
3 15	Ենթակաշառնէն Մէլապոլիս. Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ) ։	25
4 15	Ենթակաշառնէն Մէլապոլիս. Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ) ։	33
6 45	Ենթակաշառնէն Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ) ։	3
8 15	Բ. և Ս. Գալաթի Մէլապոլիս. Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ) ։	23
10	Մէլապոլիս. Պէյլաք, Թարապիս, Ենթակաշառնէն, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ) ։	22

ԱՐԵՎԵԼԻՆ ԵՒ ԵՂԵՐ

2 30	Արեւելի Պէյլաք, Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։ (Ուր-բաթ օրերը ժամ 2 3/4 ին) ։	6
3	Արեւելի Պէյլաք, Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։ (Ուր-բաթ օրերը ժամ 2 3/4 ին) ։	22
3 30	Պէյլաք, Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	4
4 15	Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։ (Ուր-բաթ օրերը ժամ 2 3/4 ին) ։	22
6	Արեւելի Պէյլաք, Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	6
8	Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	4
10 40	Արեւելի Պէյլաք, Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	6
44	Արեւելի Պէյլաք, Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	4

ԱՐԵՎԵԼԻՆ ԵՒ ԵՂԵՐ

2 30	Պէյլաք, Թարապիս, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը ժամ 2 3/4 ին) ։	23
2 30	Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	3
3 45	Պէյլաք, Թարապիս, Սիւնիա, Եմիւրի. Պոլս. Բ. Հիւսար, Պէյլաք, (Ուր-բաթ օրերը ժամ 2 3/4 ին) ։	34
10 45	Սիւնիա. Գալաթի. Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	25

ԿԱՄԱՐԱՐԵՆ ԵՒ ԵՂԵՐ ՇՈՂԵՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ե-Բ-Գ-Ե-Դ-Ե-Դ-Ե-Դ

3 30	Գալաթի. Պէյլաք, Օրթաք. Պէյլաքի մէջ ։	3
------	--------------------------------------	---

ԶՐԶԱՆ

Ամերիկայի Զրահաններ
 մեծ և փոքր, երկա-
 թէ հաստատուն խող-
 վաններով թէ ջրհեղ-
 ներով և թէ խորունկ
 հորերու համար ամեն
 գինով կը ծախուի, Կ.
 Պոլսի Ղալաթի Մի-
 նասեան և ընկերաց
 Ամերիկայի մաղաղան ։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՐ

Փոքր ալանձէր կոչուած ձեռ-
 քով դարձող ու անքակ կար կարող
 գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ գիւ-

րութեամբ կը կարէ ու գինն ալ ա-
 ժան է, երաշխաւորութեամբ կը տըր-
 լի, աւուրածները կը շաղկապուին
 իւր չափայնութիւնը և կը տրուի. կը
 ծախուի Կ. Պոլսի Ղալաթի Մի-
 նասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղաղան ։

ՍՈՒԹԻՆԿ ԵՒ ՇԻՐՈՐ

Յայտնի է որ երաշխաւոր ծնանելէն
 մինչ երեք տարեկան հասակը գրե-
 թէ շարունակ փորից ցաւ. փորհարու-
 թիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն,
 անքուն մնալ, ջրային գրգռութիւն
 և այլն կուրծեան, մանուշակաւ տիւր
 հանելու միջոցին, և այս նշաններով
 ներքին ալանքի կը սաստկանան ամա-
 ւան տաք եղանակին ։ Սուլթանի Շի-
 րօքը վերոյիշեալ դժուարութեանց ա-
 մենուն ալ առաջը կառնէ ու կը բը-
 ժըլկէ, որով երաշխաւոր կը հանգչի ու
 կը զօրանայ յուրախութիւն մեծ իւր
 ծնողաց ։ Գործածողները շատ գոհ
 են ։ Ուղղորդ կրնայ փորձել. գինն ա-
 ժան է. նորածին երաշխաւոր կաթի-
 լով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղ-
 ցին օրը երեք անգամ գրգռել. կը
 ծախուի Կ. Պոլսի Ղալաթի Մի-
 նասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղաղան ։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգ և
 կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբ-
 թի և շաբաթ օրերը, Բաժանորդագրու-
 թեան տեղերն են Ղալաթի Մի-
 նասեանի թիւ 198, Նորո խան Մաթի-
 խի խաղաղատունը ։

Իսկ գաւառաց մէջ հեռուեալ հոգա-
 բարձրաց սենեակները ։

ԻՋՄԻՐ. Սուլթանի ազա Տէպեաւան.
 ՆԻՒՅՈՒՐԻՒՄ. Խոստով Լ. Ֆ. Էսկիմեան.
 ՊԵՐՏԻՍ. Ստանիսլաւ ազա Ստանիսլաւեան.
 ԹԵՐԵՐՏԱՂ. Յովակիմ ազա Սեդուեան.

ապրիլ 1878

ՏՐԱՊԵՏՈՒՆ. խաղաղատնային լրագրան
 ԿԱՐԻ. Կարապետ պատուիր Զա-
 քարեան ։

ՎԱՆ. Կարապետ ազա Ղալաթի մեան.
 ՄՈՒԹ. Կարապետ ազա Փոթիկեան.
 ՅԱՆ. Մ. ազա Սաթիկեան.

ՅՈՒՐԵՆ. Յիւրա ազա Ս. Յիւրաեան.
 ԵՐԵՎԱՆ. Թադէոս ազա Ս. Թադէոսեան.

ապրիլ 1878

ՍԻՒՐԵՆԻՍՍԻ. Սիւր. Տ. Սիւրեան.
 ՍԵՐԻՅ. Զաքարիայեան առաջագործի ու-
 զողներն այս տեղերէն մէկուն հետ երեան
 թ գրեցիք ։

ԽԻՐԱԶՄԻՐ-ՏՆՈՐԷՆ

Կ. Ս. ԻԿԹԻՆԵԱՆ

Ի ՏԱՐԱՐԵՆ ԿԱՐԱՄ ԿԱՐԱՐՈՐ